

УДК 811.161

Бондаренко О.В.¹

Шимко Т.О.²

¹ зав. каф. філософії, д-р філос. наук, проф. НУ "Запорізька політехніка"

² студ. гр. Т-810м НУ "Запорізька політехніка"

МОВА ЯК СПОСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ СВІТУ ТА ЛЮДСЬКОЇ СВІДОМОСТІ: ПИТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МОВІ

Свідомість та спілкування є взаємопов'язаними явищами, які виникли та продовжують функціонувати в процесі взаємодії людей у суспільстві. Вони є нерозривними, бо саме за використання мови, як знакової системи, люди обмінюються інформацією. Мова є знаряддям свідомості та формою, в якій фіксується, виражається, передається свідомість, тобто вона допомагає людині зрозуміти та відобразити у своєму розумі навколишній світ. Діалектично вона може змінювати свідомість.

Для сучасного мовлення є актуальним питання фемінітивів – як способу боротьби за гендерну рівність, бо вони допомагають збільшити присутність (видимість) жінки у професійному середовищі та у суспільстві в цілому.

Якщо виходити з тези, що мова є способом відображення людського світу, то можна зробити висновок, що наше суспільство складається із чоловіків та створено для них: для людей є неприпустимим використання фемінітивів у діловому житті, медіа, у повсякденності. Люди вважають, що вони кумедні, незрозумілі або, навіть, на слова несхожі. Подібний спротив відбувається через відсутність звички так говорити і браку розуміння, чому це необхідно, що зумовлено низкою чинників, пов'язаних із суспільною свідомістю та ментальністю.

У радянські часи, коли розвиток мови був пов'язаним з русифікацією, а громадської думки у рамках «режиму», Україна та «союзні» держави не встигали за ходом європейських тенденцій у феміністичному русі, що зумовило зменшення видимості жінки, та сформувало у суспільстві відповідне відношення до жіночого питання взагалі.

Мова є динамічною, бо спроможна до перетворень: вона може змінюватися сама та змінювати наше мислення, відповідно до її діалектичної функції. Першим кроком до змінення української мови був прийнятий у серпні 2020 року законопроект, який за бажанням жінки дозволяє використовувати фемінітиви у документах, пов'язаних з професійною сферою життя суспільства. Із розповсюдженням використання фемінізованих іменників у мові вони стануть нормою, як й в інших європейських мовах. Це може стати першим кроком до змінення ментальності українців, використовуючи знакові системи.

Суспільне світобачення, його тенденції у сучасному світі формуються медійними засобами, бо ми, визначаючи особисті ідеали, звертаємося не до релігії чи віри, а до світу медіа та Інтернету. Образи реклам, фільмів, книг потраплять до підсвідомості, де змінюють людину зсередини. Про роль медіа у формуванні необхідності використання фемінітивів йдеться у статті «Повага до жінок та мовна традиція: чому варто вживати фемінітиви» львівського видання «Дивись Info»: «У випадку з фемінітивами, гендерною чутливістю та загалом питанням "видимості" жінок у мові багато що залежить від позиції кожної людини та великою мірою від колег-журналістів/ток та редакторів/ок», - тобто саме ЗМІ можуть допомогти суспільству змінити ставлення до феміністичного питання та відображення жінки через лексичні засоби. Чим частіше люди будуть чути мовні інновації, тим скоріше вони стануть нормою.